

Selaheddin Eýýuby

Category: Filosofiýa, Kitapcy, Romanlar, Sözler, Taryhy şahslar

написано kitapcy | 22 января, 2025

Selaheddin Eýýuby SELAHEDDIN EÝÝUBY

■ Selaheddin Eýýuby kim bolupdyr?

Soltan Selaheddin Eýýuby, 1138-nji ýylda Tikritde eneden doglan we 1169-1193-nji ýyllarda Müsürde höküm süren ady dünýä belli türkmen soltany.

Doly ady: El Mälik el-Nasyr Ebul Muzapbar Selaheddin Ýusup ibn Nejmeddin Eýýup. Selaheddin Ýusup ibn Eýýup Müsüriň we Siriýanyň soltany we Eýýuby türkmen dinastiýasynyň gurujysy bolan ilkinji hökümdardyr.

Hyttyn söweşi arkaly 1187-nji ýylyň 2-nji oktýabrynda ýylda Ierusalimi haçparazlardan halas edip şäherde 88 ýyl höküm süren hristian agalygynyň soňuna çykmagy başardy. Şeýle hem

hristianlaryň 3-nji haçly ýörişini-de şowsuzlyga uçratdy.

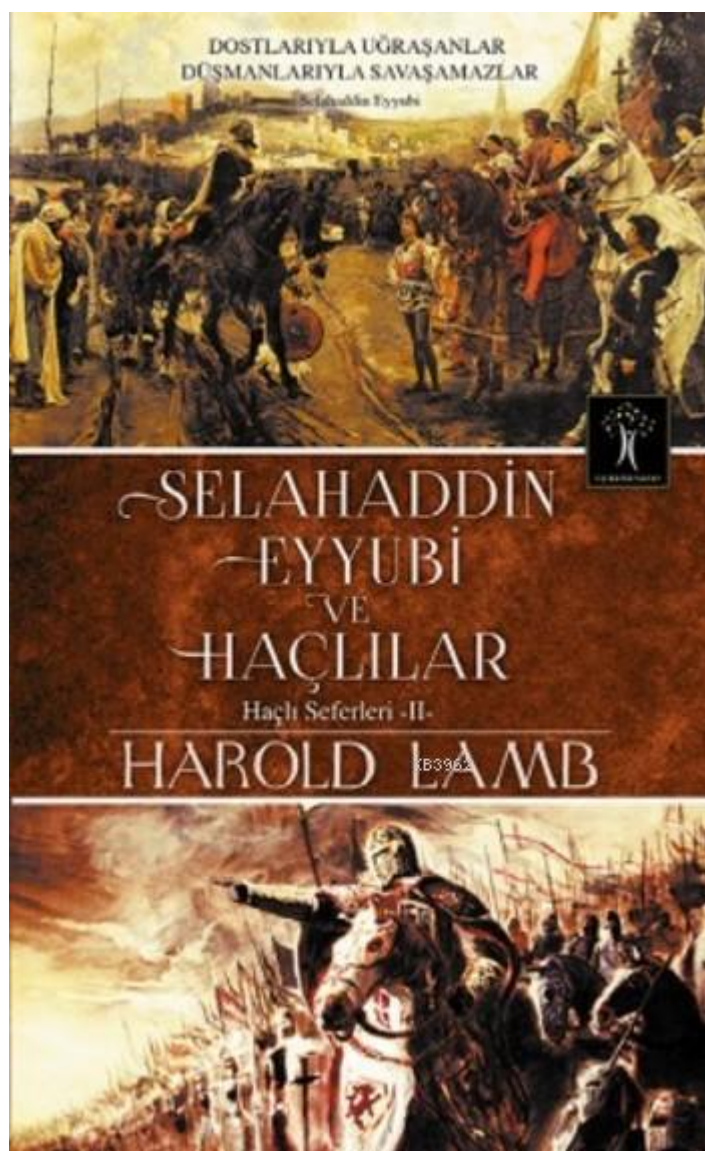
■ Ilkinji ýyllary

El-Hazrejiniň, Ýakubynyň we Ibn Haldunyň eserlerinde bu soltan hakynda möhüm maglumatlar berilýär. Selaheddin tanymal maşgalada eneden dogulýar. Doglan gijesi kakasy Nejmeddin Eýýup maşgalasyny alyp Halaba göçýär. Bu ýerde ol Demirgazyk Siriýanyň kuwwatly türkmen hökümdary Ymadeddin Zeňñiniň hyzmatyna durýar. Atasy Şady Bagdat şäheriniň häkimi Behruzyň ýakyn dostydy. Behruz şadynyň ogly Nejmeddin Eýýubyň Tikritiň serkerdeligine getirilmegine öz kömegini ýetirýär. Şeýlelikde Beýik Seljukly türkmen soltany Muhammet Tapar Şadyny maşgalasy bilen birlikde Tikrit sebitine ýerleşdirýär. 1131-nji ýylda Ymadeddin Zeňñiniň goşuny Garaja el Saky tarapyndan ýeňlişe sezewar edilýär we Y.Zeňñi Tikrite gelýär. Nejmeddin Eýýup we agasy Eseduddin Şirkuh Zeňñä ýardam edýärler we Tikritde zyndanda saklanýan Aziduddin el Mustewfiniň gaçmagyna mümkinçilik döredýärler. Munuň üçin olaryň Behruz bilen aralary bozulýar. Munuň tersine bolsa Mosul we Halabyň atabegleri bolan Zeňnilere ýakynlaşýarlar. Selaheddiniň ejesi seljuk türkmenleriniň Harym emiri bolan Şyhabeddin Mahmud ibn Tokuş el Harunyň aýal doganydyr. Şam sebitini dolandyran Tutuş begiň tersine, Horezm şasy Tekeş bilen bagly bolan waka Ibni Esir tarapyndan hem ýatlanylýar. Aýal dogany Zümrüt Hatyn ilki Husameddin Muhammet ibn Omar ibn Laçynyň kakasy bilen, has soňra bolsa Selaheddiniň agasy Şirkuhyň ogly Nasreddin Muhammet bilen öýlendirildi. Täçmülk Böri, Seýfulyslam Tugtekin, Mälik Adyl Ebu Bekir, Şahynşah atly doganlary bolupdyr.

■ Selaheddin ~ serkerde, alym, edebiýatçy, hukukçy, hadysşynas

Nejmeddin Eýýubyň häkimlik eden Baalbek we Şam şäherlerinde kemala gelen Selaheddin harby we dini ylymlary oňat özleşdirdi, sungata we edebiýata uly üns bererdi. Selaheddiniň terjimehalyny ýazan Al Wahrani onuň geometriýa, astronomiýa, matematika we arifmetika babatynda ussatlyga ýetendigini

belläp geçýär. Logika, filosofiýa, yslam hukugy we taryh bilen gyzyklanypdyr. Ol Damaskyň Hadys uniwersitetini tamamlayar.

■ Haçparazlara garşy başlanan ýeňişli ýollaryň başy
26 ýaşynda agasy ony öz ýanyna alýar. Müsüriň güýçli taýpalaryndan Banu Ruzzaikleriň ele salynmagy üçin Fatimi halyflygynyň peýdasyna söweşýär. Soňra haçparazlaryň ilindäki Müsüriň Bilbeis şäheriniň azat edilmegine gatnaşýar. Söweşde haçparaz birliginiň serkerdesi Kaýserili Hugh Selaheddiniň birligine ýesir düşdi. Söweşden soňra Selaheddin we agasy Aleksandriýa şäherine ýerleşýärler. Bu ýerde olara halyf tarapyndan pul, goşun we gala bilen üpjün edilýär. Gala hüjüm eden müsürli haçparazlar Şirkahyň birliklerini dargatmagy başaryrlar, emma Selaheddiniň birlikleri galanyň eýelenmegine ýol bermedi. 1-nji Haçly ýörişleri netijesinde gurulan

Ierusalim patysalygy Müsüre göz gyzdyryp başlaýar. Şol wagtyň şertleri Müsüriň eýelenmegi üçin amatly pursatdady, çünki Müsürdäki Fatimiler döwleti içki gapma-garşylyklaryň içindedi. Müsüriň weziri Şawer köşk dildüwşigi netijesinde bäsdeşi beýleki wezir Dyrgama ýeňilip gizlin ýollar arkaly Şama Nureddin Zeňñiniň ýanyna gelyär we ondan kömek soraýar. N.Zeňñi bu pursatdan peýdalanmak bilen yslam dünýäsindäki iki başlylyk problemasyny çözmek we musulmanlary gaýtadan bir agza bakdyrmak maksady bilen haçparazlara garşy göreş meselesinde güýçlenmegini göz önüne tutup Şaweriň islegini haýyşyny kanagatlandyrýar.

Nureddin Türkmen Müsürde Şawere kömege barmagy Eseduddin Şirkuha ynanýar. Şirluh bu wezipäni inisi Selaheddini ýanynda äkitmek şerti bilen kabul edýär. Selaheddin bolsa ýeke galmagy we ylym bilen meşgullanmagy halaýardy. Şol sebapli ony yrmak aňsat bolmady. Selaheddiniň harby durmuşy hut şu ýerden hem başlady. Ýagdaýy gitdigiçe bulaşan Müsürde Şawer garşydaşy Dyrgamy ýeňlişe sezewar etdi we Nureddinden geljek kömege mätäçligi galmady. Nureddin Türkmeniň esgerlerinden çekinen Şawer Ierusalimdäki haçparaz korollykdan kömek sorady we deňiz ýoly arkaly haçparaz birlikleri kömege ugradyldy. Haçparazlar we Müsür goşuny Afrikanyň we Aziýanyň kesişýän ýerinde birleşdiler we goranyşa geçdiler. Bu ýagdaýa aljyran Selaheddin we Şirkuh ýanlaryndaky az sanly goşun birlikleri bilen näme etjeklerini bilmän galdylar. Soňra Selaheddin goşunyň serkerdeligini boýnuna aldy we Soltan Nureddinden geljek kömege garaşmagy teklipl etdi. Şeýle hem ussatlyk bilen manýowr edip Belbis galasyny ele geçirýär. Nureddin Soltan bolsa olara kömege barman, gönüden göni haçparazlaryň agalyk edýän ýerlerine hüjüme geçdi, bu bolsa haçparazlary yza çekilmäge mejbur etdi. Yza çekilen hyzmatdaşlaryndan tamasyzüülen Şawer Soltan Nureddiniň hüjüme geçmeginden gorkup, Şirkuhyň goşuny bilen ýaraşyk baglaşmaga mejbur bolýar. Ýaraşykdan soňra gaýtadan Damaska dolanan Selaheddin ýene ylym bilen meşgullanyp başlady. Soltan Nureddin Şirkuhyň özüne aýdan sözlerinden Müsüriň aňsat eýelenjegini aňdy we munuň üçin Şirkuhy gaýtadan Müsüre ýollady. Şirkuh ýene-de öňki

şertini aýtdy. Muña garşy çykan Selaheddin soltanyň sözünden çykyp bilmän ýene ýörişe goşuldy. Soltanyň goşunynyň sarsgynyny eşiden Şawer pul tölemek (jizýe) şerti bilen ýenede haçparazlardan kömek sorady. Ierusalimden ýola çykan haçparazlar ýenede öňki ýerde sataşdylar. Garşydaşlar 30.000 adamdan ybaratdy. Şirkuhyň goşunynda bolsa 2.000 esger bardy. Selaheddin goşunyň serkerdeligini ele alýar we az wagtyň dowamynda Sina çölüni geçýarler. Özlerinden 15 esse köp duşmany derbi dagyn edýarler we Aleksandriýa gelip bu galany ele geçirýarler. Gysga wagtyň dowamynda halkyň söygusini gazanan Selaheddin bu halkyň hemişe öz tarapynda boljagyny aňýar. Müsürliler we haçparazlar Aleksandriýanyň üstine ýöreýärler. Bu şäher ähmiýetli nokat bolup durýardy we gündogar bilen günbataryň söwda merkezidi. Selaheddin galany üç aýlap gorap saklaýar. Emma haçparazlara kömege gelen Wizantiýa harby deňiz güýçleriniň deňiz ýollaryny kesmegi sebäpli, sussupeslige uçran Şirkuh galanyň goranyşyny dowam etdirmek mümkin däl diýip hasap etdi we iň bolmanda tabynlygyndaky esgerleri halas ederin diýen pikir bilen duran ýerini taşlady we yza çekilmäge başlady. Şirkuh gideninden soňra Selaheddiniň ýaraşyk baglaşmaktan başga çäresi galmady. Ýaraşygyň şerti hökmünde esgerleri we ýaraglary bilen birlikde Siriýa dolanmagy goýdy. Ýaraşykdan soňra Selaheddin we esgerleri galadan çykdylar. Ierusalimiň koroly ullakan bir goşunyň galadan çykmagyna garaşyp durka, 100 töweregi ýaraly esgeriň çykyp barýanyny görüp haýran galdy. Şunyň ýaly görlüp eşdilmedik gahrymançylyklara bolan hormatyny gizlemekden çekinmedik Ierusalim koroly Selaheddini we esgerlerini üç günläp goşunynyň karargähinde myhman alýar. Selaheddin üç günüň içinde hristianlaryň goşun tertibine we hristian serkerdeleriň arasyndaky çekişmelere ýakyndan synlamak mümkinçiligine eýe bolýar. Bu tejribe gelejekdäki söweşlerde örän peýdaly boljakdy. Kömege giden Fatimi hökümetiniň ejizligini gören Ierusalim koroly söweş yglanyna hem ätiýaç duýman serhedi geçdi we Kairiň eteklerine geldi. Muña Soltan Nureddine hat ugradan Fatimi halyfy ýene kömek sorady. Soltan bu haýyşy kabul etdi we Şirkuhy üçünji gezek Müsüre ýollady.

Selaheddini bu gezege yörise çykarmak aňsat bolmady. Selaheddin beýik bir haýbat bilen garşysyna gelen awangard haçparaz birlikleri derbi-dagyn etdi we Şirkuhyň söweşe girmän Kairiň etegine gelmegini üpjün etdi. Şaweriň goşun gelýänçä jizýe bererin diýip eden ýalan wadasyna gulak gabardyp güýmelen haçparaz goşuny Selaheddiniň gelýänini eşidip gaçyp başladylar. Ierusalim korolynyň yza çekilmeginden soňra Soltan Nureddiniň goşun birlikleriniň barlygyndan bimaza bolan Şawer bir zyýapat gurnap hemmesiniň soňuna cykmaga karar berdi. Şaweriň bu pis niýetini öwrenen Selaheddin öňürtiläp zyýapat gurnaýar we Şaweri çagyryýar. Zyýapata gelen Şaweri garşylamak üçin öňünden çykan Selaheddin onuň ýanyndaky janpenalaryndan çekinmän golundan tutýar we atyndan ýykyp düşürýär. Hadysany gören mähelle derhal dagamak bilen bolýar. Şonsuzam Şaweriň häkimiýet ugryndaky göreşlerinden iren Fatimi halyfy Şaweri aradan aýyrmak üçin amatly wagta garaşýardy. Bu hadysany duýan dessine Şaweri ölüm jezasyna berdi we boşan wezirlik wezipesine Soltan Nureddinden çekinýändigini üçin Şirkuhy belledi. Emma Şirkuh bir-iki aý geçmänkä aradan çykdy. 1171-nji ýylda Müsürde Şaýy Fatimi halyflygyny soňlandyryp sünnilige dolanylandygyny we Bagdatdaky Abbasy halyflygyna tabynlygyny yglan eden Selaheddin Eýýuby netijede Müsüriň ýeke-täk hökümdary boldy. Şeýlelikde yslam dünýäsindäki iki başlylyk, ýagny Müsürdäki we Bagdatdaky aýry-aýry halyflyk aradan aýryldy. Şondan soň yslam dünýäsinde ýeke-täk halyf bardy. Bu möhüm hadysa musulmanlaryň haçparazlara garşy birleşmeginde taryhy öwrülişikleriniň biri boldy. Selaheddin Nureddin Zeňnä ömürboýy wepaly boldy, emma 1174-nji ýylda onuň aradan çykmagy bilen ýagdaý üýtgedi. Selaheddin Nureddiniň dul galan aýaly Ismedüddin Hatyny nikasyna aldy.

Emma Nureddiniň ýerine geçen ogly Ysmaýyl Selaheddini äsgermedi we onuň bilen hyzmatdaşlyk etmedi. Müsürdäki hasylly ýerleri peýdalanan Selaheddin Nureddiniň ýetginjek oglunyň adyna naýyplyk wezipesini talap edip, çaklaňja emma örän düzgün-tertipli goşun bilen Siriýa hereket etdi. Emma wagt geçmänkä bu talabyndan el çekdi.

1177-nji ýylda Montgisard söweşinde Ierusalimiň koroly VI

Boldwine ýeňildi. 1186-njy ýyla çenli Siriýa, Demirgazyk Mesopotamiýa, Palestina, Müsür ýaly ýurtlardaky bütün musulman ölkelerini öz baýdygy astynda birleşdirmäge çalyşdy we yslam bileleşigini ýañadandan gurdy. Wagtyň geçmegi bilen ahlaksyzlykdan, we zalymlykdan çetde, jomart, edermen, sözünü ýöredýän hökümdar hökmünde dabarasy dag aşdy. Şol wagtda çenli içki gapma-garşylyklar we ýiti basdaşlyklar sebäpli, haçparaza garşy göreşmekde kynçylyk çeken musulmanlary maddy we ruhy taýdan güýçlenmegine gazandy. Selaheddin täze we iň soňky harby tejribeleri ulanmagyň deregine, köpsanly tertipsiz goşunlary birleşdirip düzgün-tertibe salypdyr we harby güýç agramlygyny öz tarapyna öwürmegi başarypdyr. 1187-nji ýylda bar goşuny bilen Latyn haçparaz korollyklara garşy ýörişe girişdi. Şol wagt Ierusalimiň koroly ölüp, ýerine Luzinýaly Guý geçdi. Selaheddin Ierusalim korolyny we goşunyny Demirgazyk Palestinada Tiberiýanyň golaýynda Hyttyna çenli getirmegi başardy. Hyttyn suwly guýulary bilen at alan ýerdi. Selaheddin öňräkden bu guýulary eýeläp goýupdy.

04. 07. 1187-nji ýylda haçparazlar suwsuzlykdan ýaña tapdan düşen ýagdaýda Selaheddin bilen garşylaşdylar. Olar bu nokatdan yza gaýtmadylar we söweşmäge mejbur boldular. Hyttyn söweşinde Selaheddin Ierusalim koroly Luzinýaly Guý serkerdeligindäki haçparazlary ýeňlişe sezewar etdi. Haçparazlaryň ýeňlişi musulmanlaryň Ierusalim korollygyny tutuşlygyna diýen ýaly ele geçirmegini üpjün etdi. Akka, Betrun, Beýrut, Saýda, Nasyra, Gaman, Kaesarea, Nablus, Ýafa, Aşkelon üç aýyň dowamynda ele alyndy. Selaheddin iň uly urgusyny 88 ýyllap franklaryň elinde galan Ierusalimi 02. 10. 1187-nji ýylda ele salmak bilen görkezdi.

Selaheddiniň ýeňişiniň ýekeje kemçiligi bardy, olam gala diwarlarynyň eýelenmän galmagydy. 1189-njy ýylda haçparazlaryň golastynda diňe üç etrap galypdy, emma aman galan hristianlar gala diwarlarynyň bir ýerine üýşüp latynlaryň garşylyklaýyn hüjümini emele getiripdirler. Ierusalimiň eýelenmegi bilen lapykeçlige uçran ýewropalylar täzedan haçly ýörişe çagyryň etdiler. 3-nji haçly ýörişe köp sanly aristokrat we tanymal rysarlar bilen birlikde üç ýurduň koroly hem ýörişe

atlandylar. 3-nji haçly ýörişi uzak we surnukdyryjy boldy. Angliýanyň koroly Riçard hiç hili netije gazanmady. Haçparazlar Gündogar Orta ýer deňzinde ähmiýetsiz bir ýer bölegini eýe boldular. Korol Riçard 1192-nji ýylyň sentýabyrynda dolanmak üçin ýelkenleri açanynda söweş eýýäm gutarypdy. Selaheddin Damaskda ýaşap başlady we 1193-nji ýylda aradan çykdy. Ölüminden soňra ýakyn garyndaşlary patyşalygy öz aralarynda paýlaşdylar.

■ Selaheddin türkmenmi, kürtmı, arapmy?

Selaheddin Eýýubynyň asyl gelip çykyşy barada dürli çaklamalar orta atylýar, dürli halklar bu şöhratly serkerdäni özlerinden hasaplamaga çalyşýarlar. Orta Gündogaryň arap ýurtlary ony arap hasaplaýar, kürtler hem ony özlerinden hasap edýär.

Türkiýeli ýazyjy Reha Çamurogly "Soltan Selaheddin el-Kürdi" atly eseri bilen onuň kürtdüğini subut etmäge synanyşanam bolsa, türkolog alymlaryň elinde onuň aslynyň türk(men)digi barada ynamly deliller bardyr.

Bu jedelli meselä biz hem öz gezegimizde iň ýönekeýje we göze dürtülip duran şu delili öňe süresimiz gelýär; ýagny Selaheddin Eýýubynyň Täçmülk Böri, Tugtekin, Şahynşa ýaly doganlarynyň atlarynyň diňe türkmenlerde goýulýan atlardygyny, kürtlerde we araplarda bolsa bu türki atlaryň asla goýulmandygyny, hatda seýregem bolsa duş gelmeýändigini nazarda tutup, bu şöhratly serkerdäniň türkmen bolandygyny arkaýyn aýtmaga mümkinçiligimiz bar. Şeýle-de onuň sag goly we körekeni Muzaffareddin Gökböriniň hem türkmendigi subut edilen hakykat.

Türkmen taryhçysy Orazpolat Ekäýew hem Selaheddin Eýýubynyň türkmenleriň salyr taýpasynyň gurt tiresindendigini öz işlerinde subut edýär.

Orazpolat Ekäýewiň delilini, ýagny, Selaheddin Eýýubynyň salyrlaryň gurt tiresindendigini Azerbaýjanyň ikinji Prezidenti merhum Ebulfeýz Elçibey hem tassyklaýar:

Ebulfez Elçibey anlatýor: Bir gün Kahire Üniversitesi Tarih

Fakültesinin bir öğrencisi ile tanıştığımda sordu:

– Hangi ülkedensiniz?

Dedim:

– Azerbaycan’dan.

– Siz Selahaddin Eyyubi’nin vatanındansınız!

Ben Selahaddin Eyyubi hakkında az okumamıştım, ancak bu sözü yeni işitiyordum ve bir o kadar da şaşırdım.

Sordum: Nereden biliyorsunuz?

Dedi:

– Sabah ben size kaynağını getiririm.

Getirdi de, eni (şimdi kesin diyemiyorum) 25-30 cm, boyu 40-50 cm olan ayrıca bir eser idi. Renkli resimlerle görkemli şahıslar serisinden ansiklopedik yayındı, üzerinde Selahaddin’in cengâver giyiminde resmi var idi.

Tarihçi öğrencinin bana verdiği eserde benim için yeni olan bu idi ki,

Sultan Selahaddin’e sormuşlar:

– Diyorlar ki, siz kürdsünüz. bu, doğru mudur?

Sultan:

– Hayır! biz Azerbaycandanız, amcam Şirkuh diyordu ki, biz Ez-Zib (Arapça: kurt/kurd/qurd) tayfasındanız. Doğrudan-doğruya, o zaman bunu okuduğumda beni çok heyecana getirmişti. Bir şeye hayıflanırdım ki, tarih kaynağı gösterilmemişti. Sonralar Bakü’de Aspirantura’da okurken ve üniversitede ders verirken de Selahaddin hakkında araştırmalarımı devam ettirdim ve aradığımı buldum; araştırmacıların en doğru saydığı kaynakların birinde – tanınmış görkemli alim İbn Hellikan’ın “Görkemli Adamların Ölüm Tarihi” (Vefâyat El-Âyân) eserinde. İbn Hellikan yazıyor:

“Şirkuh demiştir ki, bizim nesebimiz (soykökümüz) gök börü (boz kurt/göy qurd)-dir!”.

Selahaddin’in babası Eyyub Azerbaycan’da Urmiya, Hoy, Divin, Zengezur ve Erivan boylarında, Kerkük boylarında, Nahçıvan’da, Göyçe’de geniş bir şekilde yayılmış göy börü, kara börü, boz börü tayfalarından, bir sözle, kurtlar tayfasından çıkmıştır. Günümüzde de bu adları taşıyan yer, mahalle, köy, oba, dağ, tayfa ve nesillere bu bölgelerde sıkça rastlanır.

(Seret: Ebulfez ELÇİBEY "Bütöv Azerbaycan Yolunda", sah.162-163).

■ Şir balasy Şir bolar!

Selaheddin Eýýubynyň neberelerinden XIII asyrdan ýaşan Okçy Ýusup Anadoly Seljukly türkmen döwletiniň okçy güýçleriniň serkerdesidi we türkmen soltany Alaeddin Keykubadyň iň ynamly serkerdelerinden biridi. Selaheddin Eýýubynyň agtygy Okçy Ýusup şol bir wagtyň özünde ýüpek ýolunyň howpsuzlygyndan hem jogapkärdi.

■ Selaheddin Eýýubynyň dünýä edebiýatyndaky keşbi

Häzire çenli Selaheddin Eýýuby barada türkmen edebiýatynda we taryhynda hiç hili edilen işiň ýokdugy diýseň gynandyrýjy. Belki-de öz şahsyýetlerimize eýe çykyp bilmeýänligimizdendir, başga halklar taryha ýaň salan milli şahsyýetlerimizi öz atlaryna geçirjek bolup arraygyny gynap ýörler.

Bu gynandyrýjy ýagdaýam bolsa, dünýä edebiýatyna ser salýaň welin, nusgalyk keşpleriniň biri hökmünde Selaheddin Eýýubynyň iň köp ýüzlenilýän obrazdygyny görmek bolýar. Elbetde, bu bizi buýsandyryýar. Her näme-de bolsa, ýaş ýazyjy-şahyrlaryň içinde milli öwüşgunli taryhymyza ýüzlenip, ony çeper edebiýatymyza gazandyrmak isleýänler assa ýuwaşdan çykyp başlandygyny hem bellemän geçmek ynsapsyzlyk bolar. Ýaş şahyr Arslan Töräýewiň Selaheddin Eýýubynyň Hyttyn ýeňşine bagyşlap ýazan "Hyttin söweşi" atly goşgusy gelejekde dörediljek göwrümlü eserleriniň buşlukçysy bolsa gerek.

Dünýä belli ýazyjy, şol sanda roman žanrynyň ilkinji wekili Walter Skott ýaly ýazyjylar Selaheddin Eýýubyny eserleriniň baş gahrymany edip alypdyr. Aşakda Selaheddin Eýýuby barada ýazylan käbir romanlaryň adyny sanap geçeliň:

- 1). Walter Skott "Selaheddin Eýýuby we Şir ýürekli Riçard";
- 2). Çarles J.Rosebalt "Yslamyň gylyjy Selaheddin Eýýuby";
- 3). Thorwald Steen "Selaheddin Eýýubynyň kölegesinde";
- 4). Jek Higch "Selaheddin Eýýuby" (trilogiýa: "Bürgüt",

"Patyşalyk", "Mukaddes uruş");

- 5). Jorji Zeýdan "Selaheddin Eýýuby we haş-haşylar";
- 6). Jon Man "Selaheddin Eýýuby";
- 7). Ýawuz Bahadyrogly "Selaheddin Eýýuby";
- 8). Reha Çamurogly "Soltan Selaheddin el-Kürdi";
- 9). Ahmet Ýılmaz Boýunaga "Hilal ugruna";
- 10). Ramazan Şeşen "Kuddus Fatihi Selaheddin Eýýuby";
- 11). Ýusup Güldür "Selaheddin Eýýuby";
- 12). Bülent Temel "Selaheddin Eýýuby";
- 13). Hüseyin Karataý "Selaheddin Eýýuby";
- 14). Adyl Akkoýunly "Selaheddin Eýýuby";
- 15). Ebubekir Subaşı "Selaheddin Eýýuby";
- 16). Abdylkadyr Turan "Selaheddin";
- 17). Kemal Erkan "Selaheddin Eýýuby";
- 18). Namyk Kemal "Kuddus Fatihi Selaheddin Eýýuby".

■ Selaheddin Eýýubynyň dünýä medeniýetindäki obrazy:

Selaheddin Eýýuby 2005-nji ýylda düşürilen "Jennet patyşalygy" atly amerikan kinofiliminde siriýaly dünýä belli aktýor Gassan Massoud tarapyndan janlandyrylýar. 1935-nji ýyldaky režissýor Jejlil B.De Milleniň goýan "The Crusades" filminde Ian Keith, 1954-nji ýylda Dawid Butleriň režissýorlyk eden "King and the Crusaders" filminde bolsa Reks Harrison tarapyndan janlandyrylýar.

Selaheddin Eýýubynyň obrazy çagalar üçinem diýseň tanyşdyr. Malaýziýa döwletiniň çykaran "Saladin" ("Selaheddin") atly animasion serialy bütin dünýäde meşhurlyk gazandy. Orignal wersiýasynda "Jeem TV" teleýaýlymynda berilen bu multiseriial Türkiýäniň "Minika Go" multtifilm teleýaýlymynda-da türk dilinde seslendirilip çagalara hödürlendi.

Multiseriial Seulda geçen Halkara animasion filmler festiwalynda (SICAF), şeýle hem 2007-nji ýylda Tokioda geçirilen "Anime Fair 2007" festiwalynda baýrakly orunlara mynasyp boldy.

■ Goşmaça maglumat üçin seret:

- 1). Jumadurdy ANNAORAZOW "Türkmen serkerdesi Selaheddin", saýtdaky linki:
http://kitapcy.ml/news/selaheddin_eyyuby/2018-12-10-3843;
- 2). Jumamyrat GURBANGELDIÝEW "Seniň ýaşyňda", saýtdaky linki:
http://kitapcy.ml/news/senin_yasynda_2_makalanyn_dowamy/2019-01-31-4904;
- 3). "Eýýuby türkmen nesilşalygyndan Soltan Süleýman hanyň gubury tapyldy", saýtdaky linki:
http://kitapcy.ml/news/eyyuby_turkmen_nesilsalygyndan_soltan_suleyman_hany_n_gubury_tapyldy/2019-01-22-4764;
- 4). "Uçmah patyşalygy": Selaheddin Eýýuby hakynda amerikan kinofilmi", saýtdaky linki:
http://kitapcy.ml/news/ucmah_patysalygy_ceper_kinofilmi_hakynda/2019-04-14-6500.
- 5). Nejdet SEWINÇ "Selaheddin Eýýuby türkmenidir!", saýtdaky linki: http://kitapcy.ml/news/selaheddin_eyyuby_turkmendir/2019-05-12-6873.

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy. Taryhy şahslar